

FOGARAS ÉS VIDÉKE

Társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap.

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva, vidékre postán küldve:
Egész évre 8 Kor., félévre 4 K., 1/4 évre 2 K.
Egyes szám ára 16 fillér.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Thierfeld D. könyvkereskedése.

A hirdetések díját jutányosan számítjuk.

Nyílt tér: soronkint 20 fill.

Hirdetések és Nyílt tér díja előre fizetésű
Kéziratokat nem adunk vissza.

Fogaras vidéke.

Lapunk legközelebbi számának egyik hasonló vezető cikkében kifejtettük, hogy miért nem halad Fogaras vidéke s cikkünk abban kulminálódott, hogy a központban ülve, pennával csupán, a megye közigazgatásának lassúságát megmozgatni nem lehet; fődolog az, hogy az alispán és a főszolgabírók minél többször érintkezzenek a néppel, respektíve járják be a saját kerületeiket, hogy a sebek orvoslására a gyógyító balzsamot minél gyorsabban megtalálják s azt alkalmazzák is. Vagy ahol hanyagságot, hátramaradást észlelnék, azokra vonatkozólag a szükséges intézkedéseket megtehesse.

Kiemeltük továbbá azt, hogy a mizera kontribuensz plebsz inkább hallgat a saját papjára, mint a bíróra, vagy a falu penájára s ebből kifolyólag hangsúlyoztuk a közigazgatás államosítását, hogy a megye tisztviselői ne függjenek a nép szeszélyétől, illetve választásától, mert így meglevén a kezük kötve, nem rendelkezhetnek önállóan, szabadon.

Megemlítettük a nép hátramaradását s a „ratyu“ élésével való elbutulását, tönkretutását; de mind ezek mellett a legfőbbet mégis elhagytuk, tudniillik nem magyaráztuk meg közelebbről, hogy miből ered a nép, a vármegye pangása, hátramaradása. A fentiek mellett főtényező az is, hogy a megye egyedüli organumát a „Fogaras és Vidéké“-t nem olvassák, nem pártolják.

Pedig ezt a lapot minden jegyzőnek, bírónak jártnia kellene; mert majdnem minden nagyobb helyen van rendes tudósítónk, aki az ottani viszonyokra vonatkozólag — akár célszerű, akár célszerűtlen az, — megteszi a maga észrevételeit, de mit ér ez a fölszólalás, a bíró, jegyző nem olvasván a lapot, a szükséges intézkedéseket az ügyek szanálására vonatkozólag — ha akarná is — nem teheti meg s így történik meg azután az, hogy minden marad a régi standban s javulás, vagy előre haladás fájdalom! nem észlelhető.

Nagyon is meglátszik azokon a községekben, amelyek járattják és olvassák

lapunkat, így pl.: Sárkány, Alsóárpás, Alsóporumbák, Zernest, Töröcsár stb.

Mert a megjelent cikkek, vagy hírek az illető olvasókban „pro et kontra“ eszméket, érzelmeket keltenek, ébresztenek s ezekből ered az illető községek haladása.

Nyolc korona a „Fogaras és Vidéké“-ért nem nagy pénz, ezt a jegyzők, vagy a bírók az általányból, vagy más félre tett pénzből is megrendelhetik, fedezhetik s figyelemmel olvasván az újságot a dolgokhoz ők is hozzá szólhatnak, megtehetik észrevételeiket s a vármegyei koncertbe ők is beleilleszthetik saját akkordjaikat s így vállvetve, közösen, minden nemzetiségi kérdést mellőzve, olyan toll harcot, zsurnalisztikát fejthetünk ki „sine ira et studio“ higgadtan, tárgyilagosan, amely csakis a vármegye jólétére és fölvirágzására vezethet, de így, mellőzve a lapot: süket s néma marad az egész vármegye.

Nem tudunk egymással érintkezni s nem értjük meg egymást, mert az összekötő kapocs, a tulajdonképeni telefon, a megye organuma: a lap hiányzik a vidéken.

TÁRCA.

Déryné Széppataki Róza.

A „Fogaras és Vidéké“ számára írta: Vétesy Sándor.

„Keressetek alkalmat a hajdanra visszaneézni s érette melegülni! Nem költői ábrándozás ez, hanem fennmaradás, folyton elmélkedés érzelme“, — mondja a „Parainesis“ mély gondolkozású írójája.

A történelem nemcsak erkölcsi végítélet az elmúlt cselekmények és elporladt emberek felett, hanem végtelen gazdag kincses háza a tapasztalatoknak, — az emberi fejlődés jegyzőkönyve! A história megfejtí és leleplezi a multat, hogy megérthesse és vezesse a jelent és a leszűrődött, kijegecsedett elvek lépésőfokain bepillantást engedjen a jövőbe.

„Az egyetemes történelem alapjában nem más, mint ama nagy emberek története, akik itt működtek.“ (Carlyle „On heroes and herors hip“). Midőn kulturhistóriánknak egyik haló porában is áldott lánglelkű apostolának emlékét felidézem, midőn életének

uttörő, rögzős, a halhatatlanságba felnyúló és olvadó pályáját dilettans kézzel megrajzolom, felelevenednek ama „nagy idők“ eszményi törekvései, ama „nagy emberek“ heroszi küzdelmei, melyek színművészetünket a mai európai niveaura emelték, színházunkat a „nemzetiség művész templomává“ avatták.

A tradíció nélkül álló tulajdonképeni magyar színészet kezdő éve, — 1790. — összeesik a nemzeti ébredés hajnalhasadásával. Innen számítjuk nemzeti életünk és történetünk legújabb korát, innen azon tényezők egyikének, melyeknek az „ópiumálmom“-ból való felébredését köszönhetjük, a születését. Ezen évtől kezdve a magyar színészet folytonosan a legszorosabb együttthaladásban van nemzeti életünkkel, majdnem ugyanazon küzdelmeknek és akadályoknak, — a lelkesedés felemelő a közönyösség leverő mozzanatainak váltakozásával, — melyek irodalmunk, költészetünk, nyelvünk és nemzetiségünk mellett folytatott harcainkban élénk tárulnak.

Két forrásban, két különböző helyen fakadtak fel színészetünk kezdetei. Mikor Pozsonyban félszáz év után végre megnyílik

az országgyűlés és a nemzetnek alkalma kínálkozik, hogy súlyosan csorbitott alkotmányát megvédje, elkobzott nyelvét megillető jogaiba iktassa, — mikor Kazinczy megindítja a „Külföldi színjátékok“ gyűjteményét, Báróczy „Védelmes magyar nyelv“-ében, Décsy „Pannoniai Féniksz“-ében a theatrom nemzeti szükségességét fejtegeti, — mikor „A magyarosodás, mint Kiss János „Emlékezés“-ében írja, oly mértékben lelkesítette nemzetünket, melyben azelőtt soha, — szervezi Kelemen László áthatva attól, hogy „A nemzet virágzó állapotja, fennmaradása az Anyai Nyelvnek pallérozásától függ, ennek pedig leghathatósabb eszköze a Nemzeti Játékszin“, — Pesten az első magyar társaságot és óriási nehézségek leküzdésével 1890. október hó 25-én, az „Igazházi“-val megkezdte előadásait. De, sajnos! A kellő alapvetés hiánya, a részvétlenség, mely a magyar színészet bölcsőjét faragta, a felháborító rosszakarat, a valódi nemzetközérzet hiánya, az ósdi s minden szabad gondolkozást lenyűgöző udvari politika, a Széchenyi által később ostorozott „divergentiale systhe-

Sirolin

a legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer: **tüdőbetegségeknél, légzőszervek hurutos bajainál u. m.**

idült bronchitis, számarhurut és különösen lábbadozóknál influenza után ajánlatik. Emeli az étvágyat és testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4 K.-ért kapható. Figyeljünk, hogy minden üveg a következő cégnyomással legyen ellátva: **F. HOFFMANN-LA ROCHE & CO** vegyszeti gyár BASEL (Svájc.)

Fölhívjuk tehát ügybuzgó és tevékeny alispánunk figyelmét, aki a megye haladását szíven és lelkén hordozza, mit szól ehhez az eszménkhöz?! Ha helyesli, célszerűnek találja, eszeljen ki valami utat, módot arra, hogy a lap a vármegye minden zegébe-zugába, — hogy úgy mondjuk — fészkelje be magát a közjó érdekében, megértvén egymást, rendeljék meg s fizessenek elő a bírók, vagy a jegyzők a „Fogaras és Vidéké“-re. El lépésünket nem a fenti lap, — a megye organuma — rezálása érdekében tesszük, hanem ezt a megye haladása, az együtt működés, közös ügyünk is határozottan involválja! S ezzel a tetünkkel két üdvös dolgon segítünk: egyedüli lapunkat támogatjuk anyagilag is és ez által közvetve Fogaras vidékén óriási sokat lendítenénk! **ő.**

A drágaság okai.

Nehéz viszonyok közt élünk! Halatlan a drágaság! Tönkre kell menni! Eképen panaszkodik ma minden ember nálunk, S mit tesznek mindezzel szemben? Semmit. Tovább jajgatnak s várják hátha a boldogságos Isten segít a bajon. Pedig mindenki ismeri a közmondást: „segíts magadon s az Isten is megsegít.“ A gondolkozó ember ha valamit észlel, nem elégszik meg azzal, hogy ez vagy amaz a jelenség tudatára jutott, az ilyen ember szereti a dolgokat mind maga körül látni s ekkor azt kérdezi: miért van ez? Ekkor megtalálja az okát az okozatnak.

Nem lesz mindenki előtt ujság azt

hiszem, ha hanyatló állattenyésztésünk okaira rámutatok. Szükséges pedig utalni erre mindaddig, míg a bajon segítve nem lesz. Hazánk ma is inkább földmívelő állam, mint ipari vagy kereskedelmi. Ha rossz termés van, megéri a társadalom minden rétege. Ha állattenyésztésünk csökken, ez szintén nagy baj. Mert ne feledjük, nagybirtokosainkat nem tekintve, hogy a kis gazda inkább állatállományából fedezi kiadásai nagy részét, semmint terményei értékesítéséből. Sajnos azonban a kisgazdák eme jövedelmi forrása, utóbbi évek alatt nagyon, nagyon megesappant. Pedig ismeretes, hogy közgazdasági életünknek az állattenyésztés igen fontos tényezője, s ép ezt a jelentékeny faktort vélt jóakarattal, öntudatlanul is megfojtják az intéző körök. A theoria az életnek gyakorlati oldalán gyakran nem válik be. Így áll az ama paragrafusokra, rendeletekre, különösen a melyek nem mint szükséges követelmények lépnek fel, hanem csak a zöld asztal mellett hozatnak jóindulatu célzattal ugyan, de kevés gyakorlati, tapasztalati szellemmel. Nem egyszer észleltem, hogy az ily törvény rövid életű volt, s ha megmaradt, csak papiroson maradt meg. Miért? Mert a praxisban lehetetlennek bizonyult. A ki mindig csak a karosszékben ül, annak lehetnek igen szép észficánkolásai, de azok a reális életviszonyokra nem valók. A ki az életet nem ismeri közvetlen, annak a theoriája is gyenge. Olyan ez, mint a mikor a nő mindent szakácskönyvből főz.

Nehéz megélhetési viszonyainknak azonban vannak országos politikai okai is, de hagyjuk e témát, ne pengessük e szomorú hangokat.

Nézzük a közelfekvő okokat s igyekezzünk legalább ott segíteni a bajon, a hol tudunk. Első a birtokok tagosítása, a mi állattenyésztésünket — legalább itt szűkebb hazánkban — nagyon megakasztotta. A tagosítással a legelőket legtöbb helyen beosztották a termőföldek közé. Azon célzattal, hogy szaporitassák a termőföld, ne heverjen parlagon annyi meg annyi hold. De ekkor szem elől tévesztették az intéző hatóságok, hogy az a legelő úgy magában igen értékes földdarab állattenyésztési szempontból. Ezzel szemben azt állítja a a theoretikus gazdász, hogy az a legelő megmivelve több hasznot hajt, mint amugy. Ezt a nézetet azonban a tapasztalat határozottan megcáfolja. Hogy miért, azt megmondja bármelyik földmívelő ember. Láttam egyes vidékeket tagosítás előtt, hol hatalmas csordák, ménések vonultak be a nap alkonyulatánál a köségekbe, láttam a tagosítás után s sajnálkoznom kellett a látottakon. Régi viszonyok mellett a gazdának ugyszólva semmibe került marhái eltartása kora tavasztól késő őszig. S ez többet ért neki, mint az a termés, a mit most a közlegelőből jutott földén tisztán nyer. Most meg kell etetnie takarmányának jórészét még nyáron dolgozó marháival. Télen aztán ha elfogy a takarmány, vagy pénzzel — ha van a ládafiába — kell vennie ujat, vagy

ma“, a színészek fizikai és erkölcsi erejét felőrlő nyomor: meghiusították a nemzeti vállalkozás sikerét, 1796. április hó 10-én szétrobbant a társulat s rombadőlt mindaz, mit Kelemen annyi fáradsággal, saját boldogsága és családja jóléte árán felépített. Kitépték még a gyökereit is a hatalmas faktoroktól dédelgetett német színészet versenytársának. „A jó Kelemen első magyar színészetének pedig koldustarisznyát akasztottak nyakába, hadd vándoroljon negyven évig a pusztában, mielőtt ez ígéret földjére visszajutna.“ Mert ami a mohamedánusnak Mekka, az volt a magyar vándorszínésznek Pest s benne a kába-kő: az állandó színház eszméje.

Sokkal szerencsésebb és állandóbb volt a nemzeti játszó-társaság alakulása Erdélyben, mely akkortájt nemcsak közjogilag, hanem irodalmilag, sőt műveltségileg is Magyarországtól külön fejlődéssel bíró statust képezett. A 4 Fejér testvér által szervezett s Kocsi Patkó János által igazgatott társaság 1792. november 11-én a „Titkos ellenőrzés“-sel kezdte meg előadásait Kolozsvárott. Nemcsak az erdélyi, hanem az egész magyar színügy b. Wesselényi Miklós nevéhez fűződik. Az ő páratlan energiája, éltető lelke és fejedelmi áldozatkészsége nélkül, a magyar színészet talán végleg elhal. Az ő pártfogása s valóságos igazgatása alatt megerősödött társulat látja el színészekkel nemcsak Erdélyt, hanem

1806-ban egy „sansculotte“ hódító rajt bocsájt Ernyi Mihály vezetése alatt Debrecenen és Szegeden, a magyarság két emporiumán, át Pestre és megveti a pesti magyar színészet 1807—1815-ig tartó II. korszakának alapját. A Kelemen örökébe lépő társaságot Pestvármegye fogadja jóindulatába és a német színészet mellett előbb a színházzá alakított dunaparti törökmecesterben az u. n. Rondelában, majd (1868. március 1-től) a Hacker-szála (ma Károly-körút 7. sz.) emeleti nagytermében tartja előadásait. Ezen társulathoz szegődik 1810-ben Széppataki Róza.

Azon herosz nemzedékhez tartozott, melynek dajkálása alatt nemzeti nyelvünk és kulturánk e fontos és a közönségre gyakorolt közvetlen s kellemes befolyásával az izlés gnomitására, az erkölcsök nemesítésére, a nemzeti érzelmek ápolására eléggé meg nem becsülhető művészet gyermekkorát élte, majd örökös vándorbot helyett otthonokat kezdett találni és lassanként nőtt, izmosodott kifejlett annyira, hogy ma már nemzetiségünk és műveltségünk egyik erős bástyáját, irodalmunk jótékony emeltyűjét, szellemi életünk fokozódó igényeinek kielégítésében a legnevezetesebb tényezők egyikét üdvözölhetjük. A nemzet művelődés történetének írója, ha rátér arra a fejezetre, mely a magyar színpadról szól, ama jelesek sorában, kiket mint oszloposokat szoktunk emlegetni, nem mellőzheti az ő nevét sem. Élete és

működése színészetünk fejlődésével szorosan összefügg, vele szervesen összeforrt annyira, hogy kikapcsolásával egy félszázad korszakos eseményei és eredményei el sem képzelhetők.

* * *

1793-ban, a Világmegváltó születése éjjelén, bágyadtan fénylő csillagocska gyult ki a felhős égen s megállt a jászberényi patika felett. Ki gondolta volna akkor, hogy a magyar színészet uttörő apostolának bölcsőjére hinti halvány, reszkető fényét. Ki hitte volna, hogy a külön apa részéről oly hidegen köszöntött „sápadt, vöröshaju“ lányka pályája üstökös lesz, mely a jászberényi patikából kiindulva, mind magasabbra emelkedve, káprázatos fényt szór a harmas bérc és 4 folyam országára és letűnte után is időtlen időkre derengő sugárkévével jelöli meg utját! Vér és névszerint indigena volt: anyja, családi néven Riedl Nina, Grassalkovics herceg jómodu s ritka emberbaráti szeretete miatt Hatvanban máig emlegetett házi orvosának leánya, alig 15 éves korában Prosan orvoshoz, majd ennek kora halála után a bécsi születésű Schenbach Józsefhez ment férjhez, — lelke már magyar volt: gyermekkorában a mi egünk levegőjét szitta, élete itt pergett le. Többé-kevésbé hiteles családfánál mennyivel többet jelent, hogy a gyermeki szem érzékeny lemeze milyen fát, felhőt, embereket fogad magába, hogy a

el kell adnia barmaiból. Első esetben még eladásra szánt terményét is marhái emésztik fel, a második esetben pedig a pénz tavaszig rendesen elmegy s mikor szüksége lesz ismét barmokra földműveléséhez, adósságot kell csinálnia. Ennek aztán tudjuk mi a vége! Ha valaki kételkednék talán e helyzetben, meggyőződést szerezhet magának közvetlenül is a dolgok állásáról. Minden értelmes gazda felismerte a tagosításnak különösen Erdélyben s a legelők felosztásának mindenhol áldatlan következményeit. Elég ha megtekintünk egy statisztikát régebbi és mostani állatállományunkról.

Nagyon megnehezítette a legeltetést még az újabb erdészeti rendszer is. A letarolt területek zár alatt vannak hosszú időig, még akkor is, midőn a fiatal ültetvények annyira nőttek, hogy jelentékeny kárt a legeltetés már nem okozna. Ily helyeken dus növényzet támad, s ha van fű bőven, alig hiszem, hogy az állatok a fiatal fáknak tennének kárt.

Ott van aztán az állatorvosi intézkedés. Ez egyik oka a drágaságnak. Tudva való dolog, hogy mióta a természet három országa felépült, meg voltak mindig s meg is lesznek az élőlények ellenségei, a baktériumok. Eljárni, óvakodni kell ezek ellen, szó sincs róla. Lokalizálni kell az epidémiákat. Csak-hogy nem kell sem buzgóságból, sem más célból tulságba menni a zárlatokkal. Mert akkor még többet ártunk, mint használunk. Ha valamely községben egy

legmélyebb impressiók gyökerei fűzzék egy földhöz.

A különben eszes, művelt és szives vendéglátása miatt közkedvelt Schenbach külső megjelenésében ép úgy, mint eszejárásában, a külön patikusok típusa. Erősza-kos, ingerlékeny és féltékeny természete, de főleg az a rögeszméje, hogy a kis Rózát fiának, nagyratartott orvosi tudományának örökösévé neveli, sok bánatot és keserűséget okozott, reális gondolkozásu, férje iránt engedékeny és kiméletes neje. Jean Paul mondja: minden első megmarad a gyermeknél. Az első szín, az első virág, zene, öröm, bánat veti meg lelki életének alapját. Az érett kor elveinek és nézeteinek gyökerei jórészt a zsege évek sokszor el is feledett impressióiban keresendők. Ha Déryné életében a családi érzék hiányának okait kutatjuk, a többi közt nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy bölcsője nem épen ideális családi légkörben ringott.

Alig volt 5 éves, midőn atyjának váratlan halála, derült égből alácsapó villám-ként sujtotta gondtalan jómódban élő családját. A 7 árvalával, kik közül a legkisebbik Johanna, alig mult egy éves, — támasz nélkül maradt és üzleti gondoktól zaklatott anya szigorral és a tőle telhető áldozattal gondoskodik a szellemileg korán fejlődő Róza kiképzéséről.

(Folytatása következik.)

két állat megbetegedik, vagy elpusztul, mindjárt szigorú zárlat alá helyezik az egész községet, sőt a környéket is. Mikor lesz az, hogy ember vagy állat meg nem betegszik, s van az a hely, hol ez előfordulna mindig? Szigorúan véve a dolgot, azt hiszem minden megyét bele lehetne zárni örökre, mert megbetegedés mindig fordul elő egy megye területén belül. Én azt hiszem, elég volna óvintézkedésül az, ha csak azon portákat zárnák be, a hol fellépett a ragály, mert hogy a bacilusok milyen irányban és mily távolságra hajtatnak a levegőben a ragály helyétől, azt megállapítani előre úgy sem lehet. Egy községben még hamarabb elterjedhet a ragály, betegség, ha az összes marhaállomány ott-hon, a szűk portán be van zárva, pláne meg nagy melegben.

Már most eladni azon állatnemből, melynél a betegség föllépett, az egész községből nem szabad legelőre hajtani, ha ugyan van valamilyen legelő. Így most kénytelen a gazda terményét meg- etetni, azt is, amit eladásra szánt, különben állataiból sem szerezheti meg még azt a pénzt sem, miből adóját fizesse. Itt áll ismét, hogy kénytelen adósságot csinálni! Azt hiszem elég kínos helyzet ez! De megérzi ám ezt az országnak minden rendű lakója aztán. A mészáros és hentes alig kap levágni való állatot, a mit kap, azt drága pénzben fizeti meg, ennek fölébe ő még drágábban vágja, mert úgy gondolja, az ő részének mindig ki kell járnia egyformán, miért szenvedne csorbát az ő jövedelme is, elég ha más embereké szenved. Mily más volna a gazdaembernek is, a fogyasztó községnek is a helyzete, ha a zárlatot nem alkalmaznák oly nagy területekre, mint az szokás, hanem csak azokra a portákra, hol a betegség föllépett.

Az egyes ember beszélhet ugyan, azt az árral uszó tömeg nem hallja meg. Beszélhet a kiscgazda is, nem hallatszik messzire panasza. Érdemes is tán a falusi ember oktalankodásával törődni? A földműves s a többi munkásosztály hallgasson, fizesse adóját s legyen hű alattvaló. A nyomoruságát, a baját pedig vajmi ritkán veszik észre.

Véleményem szerint ezek volnának legközelebb fekvő okai ama drágaságnak, mely általában észlelhető. Ha a gazdaembernek nincs pénze, az iparosnak, kereskedőnek sincs. Segíteni kell e bajon egyesült erővel, hazafias kötelessége is ez mindenkinek a magáé mellett. Az intéző hatóságok is kell, hogy mozgalmat indítsanak ily esetben s össze kell egyeztetniük a törvényeket, rendeleteket az étellel, a theoriát a gyakorlattal. Mozgalmat kell indítani általában is

a tapasztalt hátrányok miatt, illetékes helyen előterjeszteni, csak így várhatunk javítást. Segíteni minden bajon lehet, ha igazán akarunk.

F. J.

Válasz.

Galac, 1905. aug. 16.

Igen tisztelt szerkesztő ur!

Bátor vagyok a „Fogaras és Vidéke“ folyó évi 32-ik számában a galaci hegyoldal befásítására vonatkozólag, megjelent cikkekre válaszolni.

Abban engem alulirottat, aki azon hegyoldalon egy szőlőkertet alakítottam, példaként hozott fel. Azért is kénytelen vagyok, sőt kötelességemnek ismerem ezen ügyre a magam nézetét elmondani.

Az eszme régiebb. Mivel Hermann, volt fogarasi gyógyszerész és birtokos megakartta venni a „Madragán“ nevű hegyet, Sáros község felől, hogy ottan egy gyümölcsösöt létesítsen, amelyből a fogarasi községet finom asztali gyümölccsel akarta ellátni. Célja volt ottan a fogarasiak számára egy kellemes kirándulási helyet csinálni.

Mig az említett hegy birtokosa: Madragán apó élt, ő maga ültetett volt ottan néhány nemes körte és almafát és legfinomabb nyári és őszi pergament körtéket termesztette.

Hermann gyógyszerész elhalálásával az eszme feledésbe ment.

Ujabbban a galaci hegyoldal befásítását pengették a „Fogaras és Vidéké“-ben. Némelyek üdülés céljából, mások pedig szőlőtermelés szempontjából szeretnék azt művelés alá venni. Az egész hegyoldalt a galaciak régebben kizárólag szőlőtermelésre használták és abból sokkal több jövedelmet huztak, mint mostan, amikor kevés krumplit és más egyebet termelnek ott.

Gyermekkoromból emlékszem vissza, hogy atyám a hegyoldalunkon természet szőlőt, eladás végett Brassóba szállította.

Hogy szőlőtermésünk tönkrement, oka csak a nép és vezetői nembánomságának tulajdonítható. Egyetlen földműves gazdánk volt, aki mintegy 5 évvel ezelőtt bekövetkezett haláláig mivelte szőlőskertjét. Vele az utolsó szőlőgazdaságunk is tönkre ment. A neve ezen törekvő gazdánknak „Ghica a Stáncsineni“ volt.

Engem a szőlőskert felállításához első sorban Balla Károly tiszteletes és Albáni Miklós áll. tanító buzdítottak. Ugyanis azt mondták: „Kár egy olyan területért, amelyet mi szőlőtermelésre első minőségűnek tartunk. Fogjon Ön hozzá a munkához és a nép biztosan fogja követni!“

A beültetett szőlőtöveim igen szépen fejlődtek. Az első 1904-ik évben 400 beültetett tőnek csak 5%-a száradt el. A folyó évben ültettem még 300 tövet és olyan szépen maradt meg, hogy csak 1%-a száradt el.

Az 1904-ik évi 400 tövem 1905-ben annyira fejlődött, hogy valóságos erdőt képeztek, sőt szőlőt is termettek. A szőlőskertem 1906-ban teljes lesz és az 1904-ik évi töveim teljesen fognak termelni és az 1905-ik évek pedig keveset. 1907-ben a termés teljes leend.

Remélem tehát, hogy hiveim látván az általam elért eredményt, ismét hozzáfognak a szőlőtermeléshez. Mert bármilyen szerény anyagi állásu legyen valaki, mégis képes leend évente 50 töt beültetni, mert az ezen

célra az évi 10 koronát akármelyik is elő tudja teremteni.

Szövetkezni fognak 10—10-en és a területet télen és tavasszal előfognak készíteni és tavasszal megfognak venni 500 tővet és befognak ültetni. Így fognak cselekedni a következő második és harmadik évben és csak azt fognak észre venni, hogy kész a szőlőkertük.

A katonák hetenként csak négyszer löjjenek, hogy a munkálatokra is megmaradjon nekünk 2 napunk. A szőlőkertek között pedig sétákat csinálhatunk, úgy, hogy egyszersmind üdülésre is szolgálhasanak.

Az igen t. szerkesztő Úr szives érdeklődését megköszönve, maradtam teljes tisztelettel

Aron Miklós,
gör. kel. lelkész.

Zizifuszi munka.

A helybeli közoktatás férfainak nehéz és fáradságos munkája már sokszor szóbeszéd tárgyát képezte. Valóságos zizifuszi munka az, amelyet a tanítók, tanárok nálunk folytatnak, mert hiszen köztudomásu, hogy a mithologia szerint Zizifusz az alvilágban egy óriási kősziklát hengergetett fel a hegyre, azonban amint fölért, azonnal legurult a másik oldalon. Nos tehát, épen ilyen nehéz és folyton újakezdődő munkát végeznek a fogarasi tanférfiak, mert hiszen minden új iskolai év elején teljesen újra kell kezdeniök az elmúlt év munkáját.

Nehéz, fáradságos, tövises és ezek mellett még haládatlan is a tanítás munkája. Valóban elmondhatjuk rá: „Quem dii odere, paedagogum fecere.“ Vagyis: akit az istenek gyűlölnék, tanítónak teszik. Különösen nálunk válik igazsággá ez a mondás, azt is megmondjuk, hogy miért.

Tanáraink, tanítóink vállvetve és kétszeres erővel végzik nehéz munkájukat itt, a sokféle anyanyelvű vidéken. A tanítás, fegyelmezés, szóval a lelkiismeretes munka rettentően meg van nálunk nehezítve, mivel legtöbb gyermek úgy kerül az iskolába, hogy semmitsem tud magyarul. Mégis, a munka meghozza édes gyümölcsét az iskolai év végére és meglepő eredményt mutatnak fel iskoláink, azonban ezt a szép eredményt teljesen elrontja a nagy szünidő.

A szünidőt azért rendelték el a tanúgy barátai, ismerői még a legrégebbi világban, hogy a nehéz szellemi munkában megfeszült agy, a kinos iskolai munkában kifáradt test megpihenjen, felüdüljön a két hó alatt. Az ifju test erősödjék, edződjék, a nyár örömeit élvezze az ifjuság. Feltétlenül szükség is van arra, hogy ujult testtel és felfrissült aggyal lásson újra munkához a tanuló és, a tanító is.

A mi vidékünkön azonban nemcsak ez a kedvező eredménye van a nagy

szünidőnek. Hanem ezzel szemben az a hátránya is, hogy a magyar nyelvben kevésbé jártas ifju egészen elfelejt magyarul. Mert nem az ám az eredmény, hogy otthon a faluban a gyermek környezete megtanul úgy a hogy magyarul és így érintkezik a tanulóval! Dehogy! Két testvérgyermek, aki együtt jár Fogarason az iskolába, otthon egy szót sem beszél együtt magyarul, el is felejt, hogy úgy is tud, hogy kell tudnia, könyvet soha kezébe nem vesz, ha két diák ir egymásnak, anyanyelvén ir, nem magyarul! És mit eredményez mindez? Azt, hogy a szeptemberben megkezdődő iskolába megint fogyatékos magyarsággal jön be, megint nem érti tanárát, nem képes haladni, szóval rövid két hó nagyban lerombolja a tiz havi építést.

Hogy ez nem jól van így, azt már sokan belátták, hogyan segítsünk rajta, azon már kevesebben gondolkoznak. Legujabban azonban a külföldi helyes és ügyes módszer szerint kezdenek cselekedni Magyarországon is a nevesebb iskolák. Ez a helyes és okos mód pedig nem áll egyébből, mint a két különböző anyanyelvű tanuló levelezéséből. Debrecen és Brassó már megkezdte, hogy magyar és szász diákok szorgalomszak alatt is, tanáraik felügyelete mellett leveleznek egymással. Először ir mindenik saját anyanyelvén, azután mindenik a másik nyelven. A hibákat kijavítják és úgy cserélik vissza a leveleket. Ezzel elérjük, hogy nemcsak érzelmileg vonzódik, közeledik egymáshoz az egy édes anya különböző nyelvű gyermeke, hanem megtanul egyik a másik nyelvén, ami mindkettőre nézve hasznos.

Ezt az okos módszert Francia és Angol országban régen követik, újabban nálunk is megkezdtek, óhajtható lenne Fogarason is behozni, haladjunk mi is egy kicsit a világgal, csak magunk látjuk hasznát. Laptársunk, a Nagyszebeni Ujság hirdetései között gyakran látjuk, hogy német ajku gyermeket magyar városba csereként kínálnak és viszont. Ne feledjük el mi fogarasiak sem a régiiek jó példáját és kövessük. Vagyunk még a régebbi világból elegenden, akik boldogan emlékezünk a „csere“ időre, amikor egy-egy becsületes német családnál második otthonra találtunk, édes anyánk pedig az év elteltével könnyes szemmel bucsuzott a gyermekeként szeretett Nánitól vagy Szeptől. Olvassuk csak el örökéletű Jókaink egyik remekét, amelynek címe: Mire megvénülünk. Élethűen, igazán, gyönyörűen van ott megírva a cseregyerekek élete, annak kihatása stb.

Szíveljük meg mi is a gyereksere és a levélcseré okos és fontos eszméjét, hozzuk gyakorlatba nálunk is és ezzel segítsük, könnyítsük meg egy kissé pae-

dagogusaink zizifuszi munkáját, mert hiába, igaz az a latin közmondás: „Si fueris Romae, romano vivito more!“ Vagyis: ha Rómában vagy, élj a római szokások szerint. Mi is éljünk hazánk szokásai szerint, amely nekünk kenyeret ad.

Igaza van Kölcseynek, aki „Parainesiseben“ már régen megmondotta: „Idegen nyelvet tanulni szép, de a hazait tudni lehetőségig kötelesség.“

Kedves fiaim, hazám reményei! beszélhettek, irhattok a saját nyelveken, de azért sajátítsátok el perfektül a hazai nyelvet, mert míg ezáltal tanáraitok zizifuszi munkáján könnyítetek, addig saját alapos egyetemi készüléseiteknek, tudásotoknak rakjátok le rendithetetlen alapköveit.

H. Gy.

Benedek István meghalt.

Kevesbedünk . . . fogyunk . . . Ujból kevesebben vagyunk egy lelkes hazafival. A fogarasi magyarság újból elveszítette derék tagját abból a régi gárdából, mely a régi iskolában volt megedzve és 1848. tüzkeresz-telőjében úgy lett nevelve, hogy a hazát önzetlenül kell szeretnie, a közügyet érdek nélkül kell szolgálnia.

Woldorffi és bányai Benedek István, m. kir. nyugalmazott honvédezedest gyászolja a fogarasi magyarság.

Fényes katonai pálya állott az elhunyt érdemekben oly gazdag élete mögött, ki nemcsak az 1869-ben újjászervezett m. kir. honvédségben évtizedeken át szolgált, hanem már az 1848-iki első és örökemlékü honvédség sorai között is ott harcolt a hazáért, a magyar szabadságért.

Már 1848-ban, mint hőslékü, bátor ifju fogarasi barátaival, hasonkoru pajtásaival részt kért magának abból a dicsőségből, mely a magyar történelem új korszakát nyitotta meg. A honvédség küzdő seregébe lépett és a fogarasi honvédek nem maradtak hátra többi társaiktól sem a bátorság, a hősiesség tekintetében, sem a tettek és szenvedések mezején.

Később, midőn a nemzet kibékült királyával és az újabb honvédséget szervezték Benedek István tiszti ranggal lépett be abba és mondhatni rohamosan emelkedett a tiszti fokozatok létráján, mert aránylag rövid idő alatt ezredes lett.

Hogy tábornokká nem lépett, annak nem tehetség hiánya, vagy benne rejlő hiba volt az oka, hanem megvan a maga külön története; ugyanis a tábornoki vizsgát mint ezredes jól letette és már csak a tábornoki kinevezésnek kellett volna következnie, midőn felettes hatósága azt kívánta, hogy még egyszer tegye le a tábornoki vizsgát. Önértzte, mely az élet küzdelmeiben a tüzpróbát kiállotta, felháborodott az ilyen igazságtalan és jogtalan követelésre és nemsokára nyugdíjaztatását kérte a közszeretben álló ezredes, kit katonái humánus bánásmódja és jószágos viselkedése miatt mód felett szerettek. De ez nem is csoda, hisz egy olyan tisztt, ki 48-ban a nép hadseregében a vitéz honvédek között kezdette katonai pályáját, az nem a kegyetlen bánásmóddal, hanem saját bátor példájával, a jó bánásmóddal és

szeretettel vezethette az alája rendelt csapatot.

De a nyugalomba menetel nem jelentett egyszersmind nyugalmat is Benedek István életében, mert csak ezután kezdett ő valóban a hazának, a közügynek és polgártársainak a javáért működni.

Szülővárosában, Fogarason telepedett le és itt a közélet minden irányzatában szívesen, lélekkel részt kívánt magának. Minden közügyben élénk részt is vett. Tagja volt a törvényhatósági bizottságnak, hol a közigazgatási bizottság, az állandó választmány, az igazoló választmány, a másodfoku erdőbíró-ság, a börtönvizsgáló bizottság tagjává lett a közbizalom folytán megválasztva; tagja volt a városi képviselőtestületnek, melynek ülésein nagy érdeklődéssel szokott rendszeresen részt venni, de azonkívül az állami elemi és polgári leányiskoláknak gondnoksági elnöke is volt, mint az evang. református egyháznak hű fia pedig az egyházgondnoki tiszteletet töltötte be.

Minden percét, minden szabad idejét a közjónak, a társadalomnak, polgártársai ügyének szentelte ő, aki példával mutatta meg, hogy miként veheti ki egy fiatal ember részét a hazáért a küzdelemből és miként szentelheti az öregség (másnak a nyugalom) napjait az agg is a közjónak, embertársai boldogításának.

Ilyen katonát adna sokat a magyarok Istene a hazának, városunknak, amilyent most magához szólított.

Nagy katonai pompával helyezték örök nyugalomra az elhunyt közszeretben állott ezredes, ki 71 éves korában zárta be jószágos szemeit.

Szép temetése volt neki, amelyen Balla Károly ref. lelkész megható gyászbeszédet tartott. Az egészváros osztatlan részvétele kísérte örök pihenőjére Benedek Istvánt, kit a város népe tisztelt és becsült, de nekünk sajnó a szívünk, midőn a temetőből visszatérünk és elgondoljuk, hogy a magyarság régi erős oszlopai így dőlnek ki rendre, rendre, így kerülnek mind oda egymás mellé azok, kik ideális lelkesedéssel szerették a hazát, e várost, kik nem kicsinyes érdekekből tettek, cselekedtek, hanem egy más kor iskolájából kikerülve, önzetlenül és valódi lelkesedéssel tették mindazt, amit erejük, tehetségük, hatáskörük tenni engedett.

Egytel kevesebben vannak az ilyenek! Ez az egy is nyugodjék csendesen ott, hozzá hasonló többi társai mellett és az utódok vegyenek példát róluk, ő róla!

H I R E K.

„Közhirre tétetik!” . . .

Boldog világ volt még akkor Magyarországon, mikor így beszéltek az emberek! Közhirre tették, hogy egy kiló (pardon még akkor fontban beszéltek!) disznóhús ára: 20 kr., egy liter bor: 5—10 kr. stb. Volt ám ilyen világ is valaha, de annak most már vége. Más modern, civilizált helyen már vége van mind a kettőnek: a közhirre tétetiknek és az olcsó világnak is. Nálunk ebben is fölfordult világ van. A közhirre tétetik még mindig divik, de nem olcsósággal, hanem méreg drágasággal. Ha már olyan csökönyösen ragaszkodunk ahhoz az ósdi, elévült dobszóhoz, hát már akkor legyen mindenben régi világ a husarak terén is, ne legyen egy kiló disznóhús 1 kor. 20 fillér, hanem 80

fillér, 1 k zsir: 2 kor., hanem 1 kor. pontum!

Vagyha már drágaság van, modern világ, hát legyünk modernnek a hirdetésekben is. . .

Ma már a „dobolás“ igazán nevetséges egy autodafé, nem hallgatja meg az, akit illet, mert resteli. Tulajdonképpen kinek dobolunk mi: ugy-e bár az adófizető, háztulajdonos közönségnek s ki hallgatja mégis mindig a dobolást, a közhirre tétetiket, a csöcselék, nem de? Mert az a hivatalnok, aki az irodájában el van foglalva, azért a dobszóért nem futhat ki az utcára, mint a bolond, mert kinevetik, hanem ott vannak az inasok, a gyerekek, az mind hűséges publikum s azok hallgatják meg a község előljáróságának a parancsait és senki más. Különösen most meg még hallócsó segítségével sem halljuk meg, hogy mit tetszik a dobosnak közhirre tennie, azt tartja mérgesen, ha ő megtanult kiabálni (persze értelmetlenül,) akkor más meg ne legyen süket, hanem hallja meg őt a rokkant, dekrepitusz öreget.

Fölvívjuk Fogaras város, (!) mint nagyközség figyelmét, hogy ne tegyenek már a huszadik évszázban közhirre dobszóval semmit se, hanem itt van ahelyett a „Fogaras és Vidéke“, pár piculáért majd közhirre teszi az s ha azt nem olvassák, vagy nem tartják figyelemmel az adófizető polgárok, vagy a: „hauzherék“ ám lássák a következményit!

Ezennel közhirre tétetik tehát, hogy az utcai dobolással egybekötött hirdetés (mely csak a levegőt rontja!) egyszer s mindenkorra szüntetessék meg Fogarason!

—ő.

— A király születésnapja. A király születésnapja alkalmából f. hó 17-én nagy készülődések folytak városunkban ugy a polgárság, mint a katonaság részéről. E nap reggelén fél 8 órakor a katonai zenekar akkordjai mellett a vár körül ünnepies „defelirozások“ folytak probaképen, este 8 órakor pedig a katonaság lampionos körmenetet tartott a katonai zenekar „zappentreichja“ mellett, mely nagyon ritkán szokott előfordulni városunkban, mivel a katonai zenekar nincs itt. A község házainak ablakai pedig valóssággal fényárban usztak a csillogó gyertyáktól. Másnap reggel katonai, tábori mise volt bandaszó és üdvölvések mellett, amelyek mind jól sikerültek, ezután a közösök, honvédek és huszárok a generális előtt bandaszó mellett „defelirozva“ a legnagyobb rendben vonultak el s ezután ünnepélyes mise volt a róm. kath. templomban, melyen a polgári és katonai notabilitások testületileg vettek részt. Az itt levő katonaság zenekara „szalven feijerei“ stb. valóban inpozánssá tették ez évben augusztus hó 18-án: a király születésének 75 évfordulóját. Természetesen e nap: „dinsztfrei“ „raszttag“ volt a katonai világban, mely a polgárság körében is észlelhető volt. A kiváló ezredes mindig rendeztet szerenádot, multságokat a közönség számára s nagyon is megfogja érezni a publikum derék katonáink s különösen a katonai zenekar távozását. A vidéki falvak azonban, mint mindig, ugy most is a sötétségben usztak, nem vevén tudomást a magyar király születésnapjáról.

— Személyi hír. Dr. Székely György Brassó és Fogarasmegyéek kiváló, tetterős főispánja, az ujtások embere f. hó 5-én városunkban volt s részt vett vármegyénk közigazgatásának szombaton tartott rendes havi ülésén és 6-án utazott vissza Brassóba.

— Tudományos kutatás. Dr. báró Eötvös Loránd, a magyar tud. ak. elnöke a világhírű fizikus, dr. Pekár Dezső és Fekete Jenő kíséretében Maros-Torda megye területén földtani és magnetikai kutatásokat végez. A kiváló természettudós ez év husvét táján — mint lapunkban akkor jeleztük is nálunk is hasonló kutatásokat végeztet. A fő-rangu, mágnástudós valóban fáradságot nem ismervé végzi kutatásait Europaszerte, csak hogy a fizikát gazdagíthassa eredeti fölfedezéseivel. Valóban báró Eötvös Lorándra a magyar tudományos világ büszke lehet.

— Színészet. Fehér Károly jó hírű színigazgató készül Fogarasra, mintegy 30 tagból és a vidéki színészet legjobb erőiből álló társulattal. Előpatakon ma, e hó 20-án fejezik be a kitűnő sikerrel járó színiévadot és mielőtt Kézdivásárhelyen a szeptemberi sorozatot megkezdének két bérletet nálunk játszanak le. A társulat a legjobb erőkből áll, teljesen rendezett anyagi viszonyok között, rendes állami szubvencioval, zenekarral, különösen operett előadásokra berendezve. Dobos Nándor titkár e hét folyamán városunkba érkezett bérletgyűjtés végett. Mivel a kiváló társulat, a legújabb miniszteri rendelet szerint állandó és egyedüli szintársulatunk lesz, de természetesen mint nagy és előkelő társulat — ekzisztenciáját biztosítani kell, felhívjuk olvasóink és a nagyérdemű közönség b. figyelmét és pártfogásába ajánljuk e komoly, törekvő és művészi színű társaságot. Bizonyosan kapva kap közönségünk e kitűnő társulaton és ha az első kísérlet alkalmával a pártolás olyan arányu lesz, hogy érdemesnek bizonyul a társulat idejövetele, akkor minden évben egyszer felkeres a derék művészgarda bennünket és a brassóihoz hasonló színpártoló egyesülettel megalakítva egyszersmindenkorra biztosítjuk magunknak ezt a kitűnő társulatot és egycsapásra megmenekülünk a magyar színészetet szégyenítő, éhenhalással küzdő ripacs bandáktól, amelyek eddig csak kimerítették a közönség türelmét és áldozatkészségét is. Közönségünkötől függ: az eddigi tarthatatlan helyzetnek véget vetni és végre egy jeles, művészi társaságot biztosítani magunknak.

— Gör. kel. lelkész-választás. A múlt vasárnapon, f. hó 13-án ejtetett meg a fogarasi gör. kel. lelkész-választás, miután a helyi gör. kel. esperesi állás a lelkészi hivattal van egybekötve és megejtetvén az esperesi választás, mostan szükségessé vált a lelkészi állás betöltése. A lelkészi választás iránt nagy érdeklődés nyilvánult, amiért a hívek szinte teljes számban jelentek meg a választást megelőző isteni tiszteleten. A nagyszabeni konzisztorium a választás vezetésével Áron Miklós lelkészt bizta meg, aki eddig is vezette, mint az egyik helyettes, a helybeli egyház ügyeit. Áron Miklós, mint kiküldött főhatósági biztos, a választást igen szép beszéddel nyitotta meg, amelyben feltárta a hívek előtt a választás és a betöltendő állás jelentőségét és felhívta a választó közönséget, hogy félre téve minden személyes vonatkozású ügyet, a saját meggyőződését és lelkiismeretét követve, adja le szavazatát azon egyénre, akit ezen állásra legméltóbbnak tart. A hívek szinodusa a legnagyobb rendben felelt meg hivatásának. Ugyanis, megállapította először a választóknak a névlajstromát, amely szerint a választó-jogosultak száma 130 volt. Amely tény után megejtetett a választás, úgy, hogy a választók

egyenként, hangos szóval szavaztak. A választás 12¹/₂-kor ért véget. Az eredmény volt: 1. Popovics Péter esperes 64 szavazatot kapott. 2. Borzea Miklós alsóvisti lelkész, aki az esperes-választáson a legtöbb szavazatot nyerte volt, 11 szavazatot nyert és 3. Klonca Miklós, Bethlen község érdemes lelkésze pedig 2 szavazatot kapott. Délután 3 órakor a hívek a megválasztott tiszteletére a Toma-féle vendéglőben bankettre gyűltek egybe, amelyen a választók kevés kivétellel vettek részt. Áron Miklós, mint kiküldött biztos az érsekmetropolitára és a megválasztottra: Popovics Péterre, dr. Popescu Tivadar Csora József egyházi gondnokra emelték szép szavak kíséretében poharukat. Beresku János pedig azokra ürité poharát, akik az egyházat és iskolát támogatják. Peja János kereskedő a különböző társadalmi osztályok közötti jó viszonyt emelte ki tiszteletében. Beszéltek még mások is nagy lelkesedéssel. A vidéki intelligenciát: Kapeta János sónai lelkész, Mihaiu Miklós sónai jegyző és Pakala Traján galaci tanító képviselték.

Egy tag.

— **Érettségi vizsgálat.** A nagyszabeni kir. tankerületben a főgimnáziumi ismétlő, javító és pótló érettségi vizsgálatok a nagyszabeni államfőgimnáziumban szeptember hó 9-én reggel 9 órakor kezdődnek kiváló és tudós tankerületi kir. főigazgatónk: Elischer József kir. tanácsos elnöklété alatt. Szeretett főigazgatónk ez iskolai évvel tankerületi főigazgatásának: huszonharmadik évbe lép a legnagyobb frissességgel és teljes erővel.

— **Szabadságon.** Dr. Vértesy Gyula, Szabenvármegye aranytollu kir. tanfelügyelője, lapunk kiváló munkatársa f. hó 8-án megkezdte két hónapra terjedő szabadságidejét és egy külföldi fürdőhelyre utazott. Midőn boldog üdülést kívánunk neki, egyúttal kérjük, hogy lapunkról sem feledkezzen meg, hanem olykor-olykor a muzsa ihletét, látogatását: egy-egy poémával tudassa velünk is.

— **Sok a Flóbert puskás.** Több oldalról érkezett hozzánk panasz, hogy különösen a vakációzó ifjúság körében nagyon elharapózott a Flóbert puskával a határban való madarászás. Figyelmeztetjük az érdekelt szülőket, hogy ez törvénybe ütköző dolog, mely följelentés esetén a fegyver elkobzásával, s szigorú büntetéssel jár. Az illetékes hatóság figyelmét pedig felhívjuk a közveszélyes szokás meggátolására.

— **Tisztújító közgyűlés.** A fogarasi és vidéki vadászegylet f. hó 12-én tartotta a tagok élénk részvétele mellett évi rendes közgyűlését. A múlt évről szóló számadásokat felülvizsgálván, azt rendben találta s a tisztviselőknél a fölmentést megadta. Mint-hogy a tisztviselők 6 évre szóló mandátuma ez évvel lejárt, a közgyűlés megejtette az új választást. Elnök lett: Dr. Popescu Tivadar ügyvéd; alelnök: Széll József főispáni titkár egyhangulag; titkár: Albert János áll. főgimn. tanár; pénztáros: Zankó Emil főerdész; ügyész: Dr. Senchea János. Az egyletnek jelenleg 52 rendes tagja van.

— **„Déryné“** című kitűnő tárcánkra, mely Vértesy Sándor, miskolci ev. ref. főgimnáziumi tanár jeles tollából került ki, ezután is fölhevítjük olvasóink becses figyelmét.

— **Jegyzői választás.** E hó 21-én körjegyzőválasztás lesz Almásmezőn, ahová Holbák község is tartozik.

— **A vádlottak.** A kolozsvári kir. főügyészség a „Nagyszabeni Ujság“ ellen, mivel az olykor-olykor politizálgatott, sajtópört indított. A vádlottak díszes gárdája a következő: Zágoni Gábor kir. közjegyző, Gidófalvy Gergely prépost, Prokupek Sámuel pápai kamarás, Nagy József ev. ref. esperes, Kárpáthy Gusztáv, Erdélyszky Mihály, Strauch Béla, Szócs Géza dr. tanárok, Gedeon János pénzügyi titkár, Bod Péter polgáriskolai igazgató, Vértesy Gyula dr. kir. tanfelügyelő, Czippott György kir. törv. bír. Szalay Ferenc műépítőmester, Murin István kir. mérnök, Medgyesy Károly dr. kir. törv. albiró, Krassovszki Rezső nagy kereskedő. Adj uram nekünk is ilyen munkatársgárdát: szívesen elviseljük akkor a sajtópört. Megjegyzendő a fenti lapot ott egy Hirlapkiadó társaság tartja fenn s a fenti illusztris férfiak — az ottani magyarság színe-java — úgy került bele a krédóba: a sajtópört illetőleg.

— **Elrabolt leány.** Mintha a középkor rabló romantikája uralkodnék már olyan esetek fordulnak elő olykor-olykor. Recsán Mari kis 10 éves fiutestvérevel ment haza Récsére. Este felé járt már az idő, úgy hogy nem igen vehette észre a leány, hogy három legény közeledett feléje nagy ovatossággal. Mikor hozzá értek átnyalábolták és gyors futással elrohantak vele. A kis fiu sirva panasolta el otthon az esetet, de nem is sejtették, kik lehetnek a leányrablók. Két nap múlva aztán a leány beállított szüleihez, de ekkor sem tudta megmondani hol volt, azt sem kik rabolták el, mert bekötötték a szemét és csak zárt helyiségben vették le, a kötöt szeméről. A leányrablók ellen a nyomozást megindították. Boldog legények!

— **Jokedvü asszony.** Nagy feltűnést keltett az elmúlt héten egy asszony, aki késő este támoiyogva ment végig az utcán. Minden kaput felnyitogatott, az ablakokat megzörgette és csaknem egy kocsikerekei alá került. Végre is jólelkű emberek megmutatták neki a hazafelé vezető utat és az asszony másnap elhatározta, hogy sohasem megy többé kocsmába, hanem otthon fog inni! . . .

— **Fogarasi népfürdő.** Kádfürdők március hó 1-től: I. oszt. 1 kor. II. oszt. 60 fill. Iskolásyermekek részére pénteken és szombaton: délután 1—3 óráig lányok, 3 óra után fiúk, saját fehéreneművel. Gőzfürdő: péntek, szombat és vasárnap. Pénteken 9—3 óráig férfiak 1 kor. 3 óra után katonák 10 fillér; szombaton 9—3 óráig nők 1 kor. 3 óra után férfiak 60 fill.; vasárnap 7—12 óráig férfiak 1 korona. Egy évi fürdőjegy gőzfürdőbe 20 korona és kádfürdőbe 30 korona. Beteg személyek — szegénységi bizonyítvánnyal — ingyenjegyet kapnak. A tulajdonos: Stoff.

— **Az Olthid.** Kissé lassu arányban, de folytonosan halad előre a várva várt Olthid építése. Tudomásunk szerint az alaplátokat 6 hó alatt kellene elkészíteni, de mivel a tél is közbeesik, ez a feltétel nem lesz betartható. Wenk Ágoston kir. mérnök nagy szaktudással és lekiismeretességgel intézkedik és kora hajnaltól késő estig hűsögesen felügyel a munkálatokra. Azonban a jövő nyár végéig aligha lesz készen a hid. Nem baj! Csakhogy már egyszer láthatjuk, hogy készül. Van is érdeklődő elég! Egészen főutcává lett a hid utca, mindenki arra jár az esti órákban, hogy szemmeláthatólag meggyőződjék a valóságáról, olyan hihetetlen,

hogy vége lesz egyszer majd az öreg kompnak!

— **Meghívó.** A fogarasi községi magyar ovoda f. hó 22-én d. e. 9-kor gyermekünnepélyt tart, melyre a tisztelt szülőket és gyermekbarátokat tisztelettel meghívja a felügyelő bizottság.

— **Gyermek-színház.** A zernesti kisded-óvó intézet e hó 13-án d. u. tartotta meg évzáró ünnepélyét a községi nagyvendéglő dísztermében. Ez ünnepély műsora a következő volt: 1. Üdvözlő vers. 2. A bácsi skatulyái, előadva a kisebb növendékek által. 3. „Csipkerózska“, mesejáték 3 képben. Ezen előadás már nem első a zernesti óvoda történetében. Február hóban tartottak egy minden tekintetben kitűnően sikerült gyermek-előadást s már akkor megmutatta a zernesti óvónő: Veszprémy Ida, hogy a kisdedek nevelése jó kezekben van. Ebben a meggyőződésben csak megerősödött mindenki, aki a múlt vasárnapi gyermek-színházat megnézte. A kicsinyek értelmes beszéde, kedves mozdulatai és az a biztonság, melylyel szerepét mindenik eljátszta, valóban meglepő volt. A ruháknak igazán mesébe illő, izléses kiállítás, a díszletek csinosága és a perfekt, minden tekintetben helyes rendezésnek köszönhető, hogy a darab oly simán, gördülékenyen folyt le. Egy bájos kis mesének, a mesebeli királyfiak és Csipkerózsának a története az egész. Ki ne halotta volna, ki nem álmodott róla, ki ne vágyott volna királyfi vagy Csipkerózska lenni abban a rég elmúlt, édes gyermekkorban? Mindenki, a kinek édes anyja elmondta ezt a szép mesét hideg téli estén, a barátságos meleg kályha mellett. És midőn végignéztük ezt a mesejátékot, lelkünk ott járt abban a sokszor visszakért, visszavágyott gondtalan gyermekkorban, hol minden álmunk egy ilyen szép mese volt és csak azért voltunk néha szomorúak, hogy nem jött el soha az a mesebeli királyfi. . . . (Ismerek lányokat, a kik még most is várják.) Őszintén gratulálunk az előadás szép sikeréért Veszprémy Ida óvónőnek abban a reményben, hogy ily élvezetes előadásban lesz még alkalmunk gyönyörködni.

— **Trachoma járvány.** A Romániába való kivándorlás lett a felfedezője megyénkben ennek a veszedelmes járványos szembetegségnek. Tudvalevőleg minden kivándorló mielőtt átlépné a külföld határát, orvosilag vizsgálat alá vétetik, nehogy valamely ragadós nyavalyát ültessen el a földön. Páró községből az utóbbi időben igen sokan kértek Romániába szóló utlevelet, valamennyien letelepedési szándékkal. Az orvosi vizsgálatnál kitűnt, hogy mindenki kivándorló kisebb-nagyobb mérvben trachomás. Dr. Lesmann H. vármegyei tiszti főorvos szükségesnek találta erről jelentést tenni a belügyminiszteriumhoz, honnan dr. Bassa Ignác kir. egészségügyi felügyelő lett kiküldve a tömeges megbetegedések megvizsgálása s ezen veszedelmes szembetegség továbbterjedése ellen a szükségesnek mutatkozó óvintézkedések megtétele céljából. Dr. Bassa Ignác múlt vasárnap érkezett Páró községbe, hol dr. Hámorszki O. járási- és dr. Germann T. körorvossal az egész községet házról házra bejárva minden egyes családot, tehát úgy felölttet, mint kicsinyeket orvosi vizsgálat alá vett. Páróból a bizottság a szomszédos községekbe ment ugyane célból. A vizsgálat eredménye a következő. Páró községben 946 ember közül 30 trachomás; Grid köz-

ségben 11; Sarkaicán 5; Ó-Sinkán 5; Sárkányban 2; Vledényben 4. A betegség továbbterjedése ellen a legszélesebbre menő óvintézkedéseket megtették, s a trachomás betegeket gyógykezelés alá vették.

— **A gépelésről.** Ugy tudjuk, hogy arra igen szigorú szabályrendelet van, hogy a házaknál az életneműt az udvaron gépeltetni tilos. De ez a közveszélyes állapot — úgy látszik Fogarason — szabad, most több tűzfészkes helyen halljuk a gőzcséplőgépek zakatolását és zugását, minden rendőri vagy hatósági beavatkozás nélkül. Kérjük ezt a szabályrendeletet szigorúan betartani az esetleges tűz keletkezése végett s az ilyen tulajdonosokat alaposan megbüntetni, hiszen az istenért talán csak nem akarnak készakarva tüzet csinálni! Nem jó az ördögöt — azt mondják — a falra festeni, mert megjelen. Sürgős intézkedést kérünk ezek megszüntetésére!

— **Cellulose gyár Csikmegyében.** Csikmegye Fogarasmegye példájára Cellulose gyárat akar létesíteni részvénytársaság útján. A gyár fölállítására iránt megyeszerte igen nagy mozgalom indult meg.

— **A szárazság oka.** Érdekes indoklást hallottunk a napokban az idej szárazság okára vonatkozólag. Több asszony összevérődött a hid utcában s szőnyegre vetették az idej szárazságot. Sok vita után még is csak azt állapította meg a vásár — igaz az, hogyha 4 asszony összekerül olyan zajt csap, hogy a vásárral fölér, — a szárazság egyedüli s kizárólagos oka az, hogy Fogaras kiakarja építeni a brassói vasutat s azért, mivel az emberek ezzel az Isten szövetséges frigidájába akarnak betörni — ezzel bünteti a Jehova a bűnös embereket. Ugy-e bár pompás logikai okoskodás ez? Ejnye be jó! . . .

— **Holdfogyatkozás.** F. hó 15-én részletes holdfogyatkozás volt, amelyből mi semmit sem láttunk. Középeurópai időszert reggel 3 óra 39 perckor kezdődött és 5 óra 43 perckor ért véget. A holdfogyatkozást csak Európa délnyugati részéről, Afrikából, az Atlanti oceánról, Észak-Amerikából és a Csendes oceán keleti részéről láthatták.

— **Tűz.** Akik hétfőn este vonaton Brassó felé utaztak, azok nagy tüzet láttak kelet felé. A tűz a vonat mentén úgy támadt, hogy a mezőn csépeltek és ez alkalommal a cséplőgépek dobjában tűz támadt és ettől meggyulladt a mellette levő buzaasztag és elégett. Miután nagyon sok kicsépeletlen gabona volt közvetlen közelében, az is mind porráégett. A kár igen nagy.

— **Kolera Hunyadmegyében.** Berzencén, Alkenyéren és Vajdahunyadon koleramegbetegedést konstataáltak. A szenzációs föl fedezés igen kinosan hatott az egész megye közönségére, mert azt hiszik, hogy a vizek inficiálva vannak. A hatóság a járványról jelentést tett a belügyminiszteriumnál s a legmegszébbre menő intézkedéseket megtette a járvány tovább terjedése ellen.

△ **A nagyérdemű közönség b. tudomására hozom,** hogy 14 éven át, igen előkelő fogorvosi műteremben szerzett gazdag tapasztalataim után, szülővárosomba visszatérve, a Sterzing-utca 6. sz. a. Román-féle házban egy állandó fogtechnikai műtermet nyitottam. Készíteni fogok úgy egyes fogakat, mint egész fogsorokat, arany, vulkanit és kaucsukbau; javítok ronsolt szájpadlásokat stb. stb., mindent a legújabb módszerek szerint és legjobb kivitelben. Műtermem nyitva van d. e. 8—1-ig és d. u. 2—7-ig.

Magamat a n. é. közönség becses pártfogásába ajánlva, maradok kiváló tisztelettel Fleischmann Hermann, fogtechnikus.

△ **Aracsör a nőknél** ép oly csunya, mint kellemetlen. Ezen segitendő, legalkalmasabb a mindenütt elismert Schmidek-féle Szőrvesztő-re hivatkozni, mely nemesak azért kedvelt a nőknél, mert eltávolítja az arcszőrt alaposan, hanem azért is, mert megadja az arcnak az üleséget, finomságot és simaságot, a mellett vegyileg megvizsgálva és hatóságilag az arcbőrre ártalmatlannak találtatott. Ára 7 korona. Kapható Schmidek l., Budapest, VII., Nyár-u. 18. Erre vonatkozólag figyelmeztetjük a mai lapban megjelent hirdetésünkre.

Szerkesztői üzenetek.

Névtelen levelekre nem válaszolunk.

Dr. L.-n H.-k. Fogaras. Tisztelettel kérjük a megyei főorvos urat, hogy a megye közegészségügyére vonatkozó jelentéseit hetenként lapunk számára is legyen szives beküldeni. Becses fáradozását előre is köszönjük. Üdvözlét!

M-r I.-c. Helyben. Az állategészségügyre vonatkozó jelentéseit hetenként lapunk részére is sziveskedjék beküldeni. Fáradtságát előre is köszönjük. Üdv!

T-sz H.-k. Lókó. Hát nem történik semmi sem Fogarason? Ugy látszik, hogy a „policiára“ a fehér lobogót kell akkor kitűzni. Még is, ha akad valami tisztelettel kérjük. Üdv!

Irénke. Fogaras. Ne kedvetlenedjék el, küldjön be valamit, hátha beválik? Hiszen nem sikerülhet minden!

Kiváncsi. Nagysink. Lapunk életében a közel jövőben — ha igaz — óriási változás fog beállni, úgy, hogy az szenzáció számba mehet. Türelem, akkor majd többet.

F. J. Fogaras. A pompás cikket köszönik s ezután is kérjük becses munkálkodását. Köszönjük. Üdvözlét!

B. A. Fogaras. A cikk térszűke miatt csak jövő számunkban jöhet, addig kérjük becses türelmét.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

THIERFELD DÁVID.

Egyszerű, asztalosok és lakatosok részére legújabb tervrajzi minták külön-külön 60 fillérről kaphatók Thierfeld Dávid könyvtárában Fogarason.

IGAZI URINÓ

arcának, keblének, alapos ápolására sohasem használjon mást, mint a világhírű 1885. óta törv. védett

KRIEGNER-féle

Crème de Margueritet.

Ezen nagyszerű készítményt kiváló tulajdonságai miatt számosan utánozzák, ez okból óva intem a n. é. közönséget a silány utáztatoktól.

Kérjen mindig határozottan **KRIEGNER-féle!**

A Crème de Marguerite előnye, hogy mindennemű fém- és festőanyag-mentes, tehát teljesen ártalmatlan, így éveken át használva sem támadja meg egészségét. Ártalmatlanságát hatósági bizonyítvány igazolja.

Eredeti nagy tégely 4 kor. — Próbátégely 1 kor.

KRIEGNER GYÖRGY gyógyszerháza a „Magyar koronához“
BUDAPEST, VIII., KÁVIN-TÉR.

Diskrét postai szétküldés naponta. 13-13

Friss csemege-szőlő

érkezik naponta a legnemesebb (muskotály, ropogós-gyöngy, Chasselas stb.) fajtákban.

Továbbá kapható legkitünőbb minőségű friss **turkesztán és ananasz cukordinye**, legolcsóbb áron.

Thierfeld Lipót

kereskedésében
FOGARAS (Főtér).

Sz: 4782—905. tjkvi

ÁRVERÉSI HIRDETM. KIVONAT.

A fogarasi kir. járásbíró mint telek-könyvi hatóság közhírré teszi, hogy Teulea János végrehajthatónak Teulea Dávid a János végrehajtható szenedő elleni 600 korona tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajthatási ügyében a brassói kir. törvényszék (a fogarasi kir. járásbíró) területén lévő Herszény községben fekvő a herszényi 6. sz. tjkvben Ciocanu Miklós, Popu Mária férj. Ciocan János és Teulea Dávid a Jánosé tulajdonául felvett A +

8/2, 9/2	hrs.	egész ingatlanra	347. kor.
527	"	"	52 "
644/2	"	"	44 "

707/1	hrs.	egész ingatlanra	83 kor.
740	"	"	112 "
765	"	"	32 "
1111	"	"	10 "
1551/2	"	"	23 "
1838	"	"	04 "
1971	"	"	20 "
2135	"	"	26 "
2537	"	"	06 "
2689/1	"	"	05 "
3172	"	"	09 "
3177	"	"	07 "
3339/1	"	"	08 "
3488	"	"	06 "
3492	"	"	07 "
3655/1	"	"	07 "
3657	"	"	07 "
4075/1	"	"	06 "
4519	"	"	16 "
5348/1	"	"	47 "
5448	"	"	16 "
5546/1	"	"	27 "

ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1905. évi szeptember hó 7-én d. e. 9 órakor Herszény községében tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási ár alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 20%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. novem-

ber 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Fogaras, 1905. évi június hó 26-án

A kir. jbiróság, mint tlkvi hatóság.

Dr. Virágh Károly
kir. albiró.

Sz: 4735/905. tkv.

Árverési kérvénye Serbán Dániel vojilai lakós végrehajtónak Gábor Jusztina szül. Gábor vojilai lakós végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyében.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

Serban Dániel vojilai lakós végrehajtónak Gábor Jusztina szül. Gábor vojilai lakós végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyében a kérelem következtében a végrehajtási árverés 46 korona tökekövetelés és 4 korona perbeli és végrehajtási már megállapított, valamint jelenlegi 20 korona 30 fillér és a még felmerülendő költségeknek kielégítése végett az 1881. LX. t.-c. 144. §. alapján és a 146. §. értelmében a brassói kir. törvényszék (a fogarasi kir. járásbíró) területén lévő Vojla községben fekvő a vojilai 183. sz. tjkvben Gábor Jusztina szül. Gábor tulajdonául felvett A + 403, 404, hrsz. a. fogl. ing. 336 kor. 1797, 1798 " " " " 20 " 3165, 3263, 3268 " " " " 53 " 3916 " " " " 34 " 1839/2 " " " " 5 " ezennel megállapított kikiáltási árban, elrendeltetik.

Az árverés megtartására határidőül 1905. évi szeptember hó 5-ik napjának d. e. 9. órája Vojla község házához tüzetik ki.

Az elrendelt árverés a fentirt telekjegyzőkönyvben feljegyeztetni, ezen árverési hirdetmény egy példány a bíróság hirdetményi táblájára kifüggesztetni, továbbá kifüggesztés végett, az árverési feltételek pedig megtekintés végett egy példányban Vojla község előljárásiának nem különben ezen árverési hirdetmény egy-egy példány a szónszédos községekben a helybeli szokás szerint azonnali körözés végett a nevezett községek előljárásiához megküldeni rendeltetik.

Ezen árverési hirdetmény az egyidejűleg megállapított árverési feltételekkel együtt az 1881. évi LX. t.-c. 153. §-a intézkedéséhez képest a keresetre hozott első végzésre előirt szabályok szerint érdekelteknek megküldetni rendeltetik.

Fogaras, 1905. június 25-én.

A kir. jbiróság mint tkvi hatóság.

Dr. Virágh Károly,
kir. albiró.

Csinosan butorozott szobából és előszobából álló két

garçon-lakás

szeptember 1-ére kiadó dr. Hochmann házában, 1-3

Régi ajtók és kirakatok eladók.

Bővebbet Thierfeld Dávid könyvkereskedésében.

Legfinomabb befőttes

pergament

papir kapható

Thierfeld Dávid könyvkereskedésében Fogarason.

(1 iv 6 fillér.)

A vegyileg megvizsgált, amellel hatóságilag az arcbróre ártalmatlannak talált

SZŐRVESZTŐ

eltávolítja hölgyeknél az oly csunya, kellemetlen arcszőrt gyökerestől, anélkül, hogy az arcbrórenek legkevésbé is ártana és az arcnak megadja az üdéséget, finomságot és simaságot. Ára 7 korona.

Vidéki megrendeléseket diszkrétan utánvét mellett eszközöl:

SCHMIDEK I. Budapest, VII., Nyár-utca 18

ELEKTROTECHNIKAI SZAKISKOLA.

Pozsony, Wallon-utca 14.

Laboratorium és tanműhellyel összekötve.

Szakiskola a teljes elektrotechnika és géptan számára.

F. é. szeptember 1-én kezdi meg a beiratást az I-ső időszak oly tanulóinak számára, kik:

Elektrotechnikusoknak (gyári hivatalnokok stb.) akarják magukat úgy elméletileg, mint gyakorlatilag (2 évfolyam alatt) kiképeztetni.

Felvételi kor: 14-től 30 évig. Képzettség: 3-4 közép vagy polgári iskola, kereskedelmi vagy ipariskola.

Az elektromos erő állandóan növekedő alkalmazása, erőátvittele és világitási célokra, továbbá chemiai gyárakban stb. stb. a szülőkre (gyámok) nézve ajánlatossá teszi, fiaikat fentnevezett intézetbe való beiratkozás által ezen ép oly szép, mint reményteljes pályára küldeni. — Jelenkezni minden nap lehet. Kívánatra az igazgatóság prospektust küld és kérdőzöködésekre postafordultával felel.

Az intézet internátussal van egybekötve.

4-4

Az igazgatóság.

4071 F. sz.

Valódi ezüst remontoir női óra, 3 erős fedéllel szép kivitelben 12 K. 38-52

Erős Gyula

NAGYSZEBEN, Disznódi-utca 3. szám.

Mindennemű órák, ékszerek, arany- és ezüstáruszerek, ezüst-éveszközök, asztalfeltétek, templomi kellekek.

Erdély legnagyobb raktára.

Látszerészi cikkek nagyraktára.

Szétküldés csakis utánvét mellett

Mindenféle vésések legjutányosabban számíttatnak.

Ócska arany és ezüst tárgyakat, drágaköveket, keleti gyöngyöket a legmagasabb napi árban beváltom, vagy cserébe fizetesképen elfogadom.

Kérjen nagy képes árjegyzéket ingyen és bérmentve

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságú Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

Brassói Portland-Cement-Gyár

BRASSÓBAN.

Fogarason kapható: Gebauer W., Schul H. és Thierfeld L. urak kereskedéseiben.

Ny. Thierfeld Dávid könyvnyomdájában, Fogarason.